

16.8.2016

Opetus- ja kulttuuriministeriö
Meritullinkatu 10
PL 29
00023 Valtioneuvosto

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eräistä opetustoimen rekistereistä ja valtakunnallisista tietojärjestelmistä, OKM/24/010/2016

Aalto-yliopiston lausunto hallituksen esityksestä laiksi eräistä opetustoimen rekistereistä ja valtakunnallisista tietojärjestelmistä

Aalto-yliopisto kiittää mahdollisuudesta lausua tässä asiassa.

Hallituksen esityksessä ehdotettava laki korvaisi vuonna 1999 voimaan tulleen lain opiskelijavalintarekisteristä, korkeakoulujen valtakunnallisesta tietovarannosta sekä ylioppilastutkintorekisteristä (1058/1998). Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi Opetushallituksen ylläpitämästä palvelusta, jossa oppilas- opiskelija- ja tutkintotietojen sähköisessä käsittelyjärjestelmässä, opiskelijavalintarekisterissä, ylioppilastutkintorekisterissä, korkeakoulujen valtakunnallisessa tietovarannossa ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (631/1998) säädetyssä näyttötutkintojen suoritusrekisterissä olevia opiskeluoikeutta sekä opinto- ja tutkintosuorituksia koskevia tietoja voitaisiin yhdistää ja luovuttaa rekisteröidylle itselleen ja viranomaiselle sille säädetyin tehtävien hoitamiseksi laissa tai sen nojalla säädetyt tiedot.

Esityksen mukaisesti uusi valtakunnallinen tietojärjestelmä sisältäisi vain alempien koulutusasteiden tiedot ja korkeakoulujen tietovaranto jatkaisi edelleen erillisenä. Ehdotus sisältää kuitenkin ehdotuksen Opetushallituksen (OPH) ylläpitämästä palvelusta, joka koskisi myös korkeakoulujen tietovarannon tietoja.

Korkeakoulujen tietovarantoon tallennettujen tietojen käsittely

Ehdotetun lain 4 §:ssä säädettäisiin OPH:n ylläpitämässä palvelusta, jossa mm. korkeakoulujen valtakunnallisessa tietovarannossa olevia opintoja tai koulutusta sekä opinto- ja tutkintosuorituksia koskevia tietoja voidaan kerätä, yhdistää ja luovuttaa teknisen käyttöyhteyden

16.8.2016

avulla erinäisiin tarkoituksiin. Ehdotetun lain 18 §:ssä säädettäisiin korkeakoulujen tietovarantoon tallennettavien tietojen luovuttamisesta mm. 4 §:ssä säädettyyn palveluun.

Aalto-yliopisto pitää kannatettavana ehdotetun lain 4 §:ssä esitettyä henkilötietojen luovutustapaa teknistä käyttöyhteyttä käyttäen. Aalto-yliopisto pyytää tarkentamaan 4 §:n ja 18:n välistä suhdetta siltä osin, että mitä tietoja OPH:n ylläpitämään palveluun on luovutettava ja mitä tietoja sieltä voitaisiin luovuttaa korkeakouluja kuulematta. Esityksen 18 §:ää tulisi tarkentaa siltä osin, onko palveluun luovutettava kaikki 18 § 1 mom (Tarkoitus tässä lienee ollut viitata 17§:n 1 momentissa tarkoitettuihin tietoihin)) mukaan tietovarantoon tallennettavat tiedot vai ainoastaan opiskelijavalintarekisteriin tallennettavat tiedot. Aalto-yliopisto pyytää tarkentamaan esitystä myös siltä osin, että onko tarkoituksena, että Opetushallitus (OPH) voisi korkeakouluja kuulematta vain teknisen ylläpitäjän kanssa sopien päättää myös 4§:n mainituissa tilanteissa siitä, että mitä tietoja ja kenelle luovutetaan eikä vain luovutustavasta. Aalto-yliopiston näkökulmasta tietojen luovuttaminen viranomaistahoille sekä rekisteröidylle itselleen rekisterinpitäjiä kuulematta ovat hyväksytäviä, mutta yliopiston tulee saada itse ottaa kantaa siihen, mitä ne muut tahot ovat, joille voidaan tietoja luovuttaa teknistä käyttöyhteyttä käyttäen rekisteröidyn suostumuksella. Yliopistolla tulee lisäksi olla mahdollisuus saada haltuunsa ne OKM:n 18 §:n 3 momentin perusteella tuottamat tietoaineistot, jotka koskevat yliopistoa itseään.

Koulusivistyskielen tallentaminen

Ehdotetun lain 7-9 §:issä säädettäisiin peruskoulutuksen ja lukiokoulutuksen oppilaiden henkilötietojen tallentamisesta sähköiseen käsittelyjärjestelmään. **Aalto-yliopisto esittää lisättäväksi lakiin, että peruskoulut ja lukiot tallentavat tiedon myös oppijoidensa koulusivistyskielestä ja tieto tallennetaan sähköiseen käsittelyjärjestelmään, josta korkeakoulut saavat suoraan opiskelijavalintaa ja opiskelijoiden kielitaitovaatimuksien täyttymisestä huolehtimista varten tiedon peruskoulun ja/tai lukion suorittaneiden sekä ylioppilastutkinnon suorittaneiden hakijoidensa ja opiskelijoidensa koulusivistyskielestä.** Ehdotetun lain 23 §:ssä säädettyyn opiskelijavalintarekisteriin ehdotetaan lisättävän tallennettavaksi tiedoksi hakijan koulusivistyskieli tai koulusivistyskielet. Koska koulusivistyskieli voi määräytyä myös ylioppilastutkinnon perusteella, ehdotetun lain 28 §:ässä säädettyyn ylioppilastutkintorekisteriin ehdotetaan lisättäväksi rekisteröitäväksi tiedoksi ylioppilastutkinnon perusteella määräytyvä koulusivistyskieli.

Yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 6 §:ssä ja ammattikorkeakouluista annetun asetuksen 7 §:ssä säädettyjen opinnoissa osoitettavien kielitaitovaatimusten vuoksi korkeakoulut joutuvat selvittämään opiskelijoidensa koulusivistyskielen. Suomen ja ruotsin kielen taidon osoittamisesta valtionhallinnossa annetun valtioneuvoston asetuksen (VnA 481/2003) 20

16.8.2016

§:ssä säädetään koulusivistyskielen määräytymisestä. Peruskoulu- ja lukiokoulutuksen perusteella määräytyvän koulusivistyskielen paikoin vaikea tulkinta on nykyään jätetty korkeakouluopiskelijoiden osalta korkeakoulujen tehtäväksi. Opetus- ja kulttuuriministeriö ilmoitti keväällä 2016 valtioneuvoston oikeuskanslerille tarkastelevansa asetusta (VnA 481/2003) ilmenneiden tulkintavaikeuksien vuoksi. Oppijoiden oikeusturvan kannalta olisi perusteltua, että heidän koulusivistyskielensä on yksiselitteisesti tiedossa heidän päättäessään ensimmäisen tai toisen asteen koulutuksensa. Parhaiten oppijoiden oikeusturva toteutuisi, jos peruskoulut ja lukiot kirjaisivat tiedon koulusivistyskielestä asetuksen (VnA 481/2003) tarkennuksen jälkeen OKM:n tai OPH:n antaman selkeän ohjeistuksen perusteella.

Ilkka Niemelä
Provosti
Aalto-yliopisto